

Wilhelm Sonnberger
Turmstraße 2, 4020 Linz

Co jsem zažil jako patnáctiletý a šestnáctiletý kluk a jako voják v roce 1945
Napsáno dne 17. července 2005

Já, Wilhelm Sonnberger, jsem se narodil 12. 1. 1929 jako syn Karla Sonnbergera a Anny Sonnberger, rozené Hoffelner v Německém Benešově (Deutsch-Beneschau, od roku 1948 Benešov nad Černou) v okrese Kaplice (Kaplitz) (Šumava). Obecnou školu jsem navštěvoval v letech 1935–1939 a v letech 1939–1943 pak čtyřletou měšťanku v Benešově (Deutsch-Beneschau).

V prosinci 1939 bohužel zemřela moje matka při porodu mé sestry Emmi. Protože ve stejném domě bydlely moje babička a moje teta, tyto dvě příbuzné se o nás staraly a vychovaly nás.

Na podzim 1943 byl můj otec povolán k německému wehrmachtu a já jsem se ve stejné době dostal do německého vzdělávacího ústavu pro učitele v Českých Budějovicích (Budweis) a bydlel jsem v žákovském internátu. V letech 1943–1944 jsem navštěvoval 1. a 2. třídu vzdělávacího ústavu pro učitele.

V listopadu 1944 jsem byl ze školy s několika spolužáky odvelen na práce na opevnění do Račišdorfu (Ratzersdorf, dnešní Rača) u Bratislavy. Museli jsme tam kopat ochranné a protitankové zákopy proti postupující ruské armádě. Každý z nás musel denně vykopat tři metry ochranného zákopu. Dařilo se nám poměrně dobře. Jídla bylo dost. Na Slovensku se ještě dalo vše zakoupit volně. Obuv a oděvy byly jen na odběrní poukazy. Každý den v sedm hodin po snídani jsme odpochovali do práce. Kopalo se v tamních velkých vinicích a ještě i v této době byl dostatek vinných hroznů, které byly naší doplňkovou stravou.

Jednoho dne mě začaly strašně bolet zuby a musel jsem pěšky k ošetření do lazaretu letectva v Bratislavě (vzdáleného přibližně deset až patnáct kilometrů). Netrvalo dlouho a můj bolavý zub byl venku i bez umrtvení. V té době nás už ostřelovali Češi. Proto k nám přišli příslušníci SS jako posila stráže.

V polovině prosince jsme se vrátili zpátky do školy v Českých Budějovicích (Budweis). Pak nastaly vánoční svátky a starý rok 1944 končil. Silvestr jsme strávili já a několik Benešanů s mou sestřenicí Wally Klinger v hostinci mého strýce Ernsta Hoffelnera. Moje sestřenice, která chodila také do budějovického vzdělávacího ústavu pro učitele a již za krátkou dobu čekala závěrečná zkouška, měla tehdy – ještě si na to dobře vzpomínám – přednášku o „koních.“

V novém roce 1945 jsem pak zase chodil několik dní do školy. Poté jsme se dostali do Obertauern, kde jsme absolvovali předvojenský základní kurz a v horské chatě Kasberghaus jsme tam strávili několik dní. Když jsme se vrátili do školy, čekaly nás zkoušky a pololetní vysvědčení. Následně, mohlo to být kolem poloviny února 1945, přišlo předvolání do tábora branných cvičení. Musel jsem se hlásit v Praze na služebně. Moje teta, která tehdy bydlela v Praze, pro mě přišla na nádraží. Tehdy jsem tam jel v uniformě Hitler-Jugend („Hitlerova mládež“ byla polovojenská mládežnická organizace NSDAP – pozn. překl.), přičemž na nás Češi civěli takovým způsobem, že na to nikdy nezapomenu. (Moje teta během květnového převratu velmi trpěla.) Na služebně jsem dostal příkaz, abych se hlásil v táboře branných cvičení v Senicích na Hané (Groß-Senitz u Brna – v německém výchozím textu uveden zřejmě chybný název Groß-Zenitz – pozn. překl.).

Tam jsme absolvovali předvojenský kurz. Krátce před Velikonocemi na Velký pátek jsme měli ve skupinách dopochodovat podle kompasu k jednomu určitému místu. Bohužel jsme ten daný bod minuli a příštího dne jsme za to byli potrestáni šikanou. Plazení se na poli s čerstvě rozhozeným hnojem. Jeho puch nebylo možno z uniforem vyprat.

O Velikonoční neděli pak další šikana. S kýbly vody naplnit nádrž na voze, odtlačit dvacet až třicet metrů, vypustit vodu a pořád dokola celý den: naplnit vodou – vypustit vodu. To byla Velikonoční neděle jako trest za to, že jsme minuli cíl. Přitom jsem měl krátkou chvíli štěstí, protože mě navštívil můj strýc Karl Hoffelner, který byl ve službě umístěn nedaleko, a já jsem na dobu jeho návštěvy dostal volno.

Ze Senic (Groß-Senitz) jsme byli převeleni do Čáslavi. Odtud se pokračovalo do vojenského výcvikového prostoru Milovice (Milowitz) na sever od Prahy, kde nás převzal wehrmacht k dalšímu výcviku. Uniformu Hitler-Jugend jsme museli vyměnit za uniformu wehrmachtu. V Milovicích byli sami

patnáctiletí a šestnáctiletí žáci z různých škol, sestavení do takzvané Vůdcovy doprovodné divize. Byly nás čtyři roty, dohromady asi osm set osob. Z doby, kdy jsem byl jako dítě v mládežnickém hnutí a později Hitler-Jugend, jsem za střelbu získal četné odznáčky. Při cvičných střelbách s ostrou municí šlo ale téměř vše vedle, protože se někde ztratily moje brýle a já jsem už tak dobře neviděl. Za špatné výsledky ve střelbě následoval opět trest: Musel jsem si sednout pod střeleckou podpěru a modlit se, abych se naučil lépe střílet.

Také u tohoto výcvikového prostoru byl jeden zvláštní dům s ženami pro potěšení vojáků. Velitel praporu nás však odtud držel dál, protože jsme byli prý ještě příliš mladí, jak říkal.

Pak přišla doba mezi 7. a 8. květnem 1945. Při nástupu nám bylo sděleno, že odpoledne odpochodujeme a že opět vyměníme vojenské uniformy. (To byla ale velká chyba.) Teprve odpoledne jsme se za pochodu dozvěděli, že se máme vyhnout Praze a stáhnout se k Američanům. Pozdě odpoledne jsme měli přestávku v příkopu u silnice, když nás najednou začali ostřelovat a házet na nás granáty Češi. Já jsem byl v té době ještě docela malý a ve čtvrtém praporu jsem byl skoro až na samém konci. To bylo opět štěstí, poněvadž k lesu, kterým jsme právě prošli, jsem neměl daleko. Viděl jsem zůstat ležet mnoho padlých nebo zraněných. V noci nás potom zajali a odzbrojili Rusové. Z těch více než osmi set vojáků, kterých nás bylo při odchodu, jsme ráno napočítali už jen tři sta. Ostatní padli, byli zraněni nebo někde rozprášeni.

Pak se pokračovalo pod ostrahou Rusů do Prahy. Krátce před Prahou jsem měl tu smůlu, že mě nějaká stařena trefila latí do hlavy a já jsem zřejmě na chvíli upadl do bezvědomí. Když jsem zase přišel k sobě, ležel jsem s ještě ne zcela obvázanou hlavou v náručí mrtvého sanitáře, kterého zabili Češi. Kamarádi mě usadili na stupátko kolesky, jejíhož koně řídil ještě jeden linecký důstojník. Jízda trvala ale jen krátce. To napadání trvalo ale od pražského předměstí až do města. Mnozí přitom přišli o život. Druhý úder mne zasáhl na pravém loktu. Strašlivě to bolelo. V Praze jsem viděl, jak byli zranění vojáci vyhazováni z oken jednoho lazaretu. Pořád se byla slyšet střelba a strašlivé výkřiky. Když jsme pokračovali přes Vltavu po mostě, viděl jsem některé vojáky skákat do řeky a jak po nich stříleli a házeli ruční granáty. Náš školitel, velitel jedné tankové jednotky, se spojil s Rusy, a najednou stříleli Rusové na rozzuřené Čechy. A to byla velká chyba. Čechy rozčílily ty uniformy Hitler-Jugend a jednotek SS. Zákrokem Rusů se situace trochu zlepšila.

Přijeli jsme na pražský stadion, kde bylo střeženo údajně osmnáct tisíc německých vojáků. Leželi jsme na lavičkách i pod nimi. To slunce bylo skoro nesnesitelné, navíc žádná voda a nic k jídlu. Po třech dnech následoval pochod směrem na sever. Dvacet čtyři mužů dostávalo na den jeden kilogram chleba. Voda nám byla vylévána na silnici v každé obci, kterou jsme procházeli. Někteří z toho pili a poté onemocněli. Sedm dní trval ten náš pochod doprovázený bitím a plivanci až do Teplíc-Šanova (Teplitz-Schönau). Kdo zůstal ležet, byl ubit nebo zastřelen. Jednou jeden voják ukradl ještě zelená rajčata a snažil se je vařit v ešusu na otevřeném ohni mezi dvěma cihlami. Někteří to zpozorovali a nadrobili do toho v dobré víře tu trochu chleba. Ani přes velký hlad se ale tento povedený pokrm nedal jíst. Museli jsme to vylít. V Teplících-Šanově (Teplitz-Schönau) jsme měli krátkou přestávku. Já jsem pro bolesti v nohách už téměř nemohl jít a vyzul jsem si boty a ponožky, přestože mi jeden sanitář radil, abych to nedělal. Zároveň se odloupla i část kůže, což bylo způsobeno četnými puchýři. (Před dvaceti lety jsem projížděl kolem stejného místa při výletu do východního Německa, který vedl přes Česko.)

Poté, co se mi v zajetí ztratila většina věcí včetně vojenské knížky, s výjimkou uniformy a stanové plachty, dostal jsem od velitele tábora pana kapitána Pfistera potvrzení o mé osobě, přičemž mi pan kapitán změnil datum narození z 12. 1. 1929 na 12. 11. 1929, aby ze mě udělal ještě mladšího, což mi také skutečně pomohlo (viz potvrzení o propuštění). V barácích byly z dřívějších postele, které byly obsazeny teď vždy třemi muži. Také pod postelemi leželi dva až tři muži. Protože jsem byl malý, ležel jsem také pod jednou z těch postelí. Poněvadž měli téměř všichni vojáci úplavici ze špatného jídla, dostal jsem ji také já. Nemohl jsem dostat zpod postele rychle ven a měl jsem, jak se říká, plné kalhoty. Uprostřed tábora byl požární rybník, ve kterém se těch nespočet vojáků umývalo. Já, stejně jako jiní, jsem si tam ty kalhoty vypral, protože jiná možnost nebyla. Od té doby jsem nenesl žádné podvlékačky. Ty mi totiž někdo ukradl, když se sušily. Ten puch jsem z uniformy nemohl delší dobu odstranit, a proto jsem nesměl spát uvnitř baráku. I kamarádství v takové situaci někdy končí. Jak už řečeno, byl jsem mezi zajatci jedním z nejmenších, a mohl jsem proto provizorně nasoukat trup do jedné psí boudy. V té době na konci května často přšelo, ale nohy jsem si mohl naštěstí přikrýt svou stanovou plachtu.

Latrína byla vykopána mimo samotný tábor. Každý, kdo na ni musel, se musel hlásit v pořadí. Deset mužů tam smělo jít se stráží, aby tam vykonali svou nezbytnou potřebu. Zase jednou jsem tam šel také

a byl jsem svědkem vraždy. Ozval se výstřel a jeden zajatý voják, který si po vykonání potřeby chtěl právě opět natáhnout kalhoty, natáhl ruce do výšky, kalhoty mu sjely zase dolů, on se zhroutil a byl mrtev. Byla to vražda, a jistě ne jediná. Ten voják se zřejmě k latríně nedostal, vykonal potřebu mimo ni, a byl proto prostě zastřelen jedním Rusem.

Po několika dnech v zajetí jsem se dostal do nemocničního oddělení kvůli infekci na nohou. Už jsem ležel na takzvaném operačním stole, protože mi měli kvůli té infekci odebrat pravou nohu. Poslední umrtvovací injekce u mě nevykazovala žádný účinek, a tak mě mělo přijít držet šest chlapů. Noha měla být amputována bez umrtvení. Naštěstí vstoupil dovnitř nějaký ruský lékař a ptal se, co se připravuje. Tomu jeho „nět“ jsem porozuměl a díky této náhodě mi zůstala noha zachována. Čtyřcentimetrovým řezem byl vytlačen hnis, který se rozšířil od paty až k hýždím. Přes den, ale ponejvíce v noci, přicházeli do oddělení noví zranění, kteří byli ještě v táboře postřeleni Čechy. Vedle mě ležel voják, který byl v noci postřelen pěti kulkami a jenž se příštího dne už nedožil. Opět vražda. Onemocnění mojí nohy se „naštěstí“ zhoršovalo, načež jsem se po sedmidenní jízdě vlakem dostal přes Drážďany do bývalé letecké továrny v Sorau, která byla přeměněna na lazaret. Tam jsme byli rozděleni podle druhu zranění či onemocnění. Až tady jsme viděli, že jsme leželi namačkáni v dobytčích vagónech po čtyřiceti až pětáctyřiceti lidech mezi četnými vojáky, kteří byli nakaženi pohlavními chorobami.

Rusové chodili každý den krást kamsi jídlo, a proto jsme dostávali třikrát denně dobrou bramboračku. Onemocnění mojí nohy se v lazaretu díky léčbě zlepšovalo. Jak už zmíněno, byl jsem v lazaretu v bývalém leteckém závodě Fokker-Wulf v Sorau (Slezsko). Pro letadla se tam vyrábělo zvláště zabarvené sklo s ochranou proti slunečnímu záření. V červnu nebo červenci bylo zatmění slunce, které jsme mohli přes to speciální sklo pěkně pozorovat. V lazaretu jsme spali ve třech patrových postelích, jak byly předtím připraveny pro zajatce. Když si chtěl člověk přivodit umělou horečku, dali jsme si mezi hýždě kousek cibule. To fungovalo také u mě. V této zoufalé situaci docházelo častěji také ke krádežím mezi kamarády. Ať už se kradl chleba či nějaké jiné jídlo. Jednou jsem byl u toho, když byl jeden voják přistižen při krádeži kousku mýdla. Zato byl potrestán četnými ranami pod dekou, aby násilníky nepoznal.

Vší a štěnic tu bylo na tisíce. Štěnice jsem ale neměl, zřejmě jim nechutnala moje krev. V tomhle lazaretu jsem si z hliníkového plechu udělal krabičku na mýdlo a důlčíkem jsem na ni vyrazil „zajetí 1945“ a své jméno „Sonnberger.“ Měl jsem tedy krabičku na mýdlo, ale do ní žádné mýdlo. Tuto krabičku vlastním ještě dnes, stejně jako i tu stanovou plachtu, kterou jsem používal v Teplicích-Šanově (Teplitz-Schönau) v té psí boudě. V táboře tam byl také jeden hodinář, zraněný voják, který na tom byl trochu lépe, protože opravoval Rusům ukradené hodiny a za tyto služby dostal vždy jídlo navíc. Oprava jedné hodiny se často vyřídila natažením hodinového pérka. Od tohoto zajatého vojáka jsem často dostával něco z jeho jídla, které dostával navíc.

Dne 24. července 1945 jsem byl propuštěn jako invalida se dvěma berlemi s upozorněním „věk 15 let“ (potvrzení kapitána Pfistera). Následně jsem pokračoval přes Chotěbuz (Cottbus) do Plavna (Plauen) (viz evidence stravy), kde jsme chtěli přes hranici do Hofu, k Američanům. Také tady přišlo o život několik vojáků v důsledku překračování hranice načerno. Přes Česko se do Rakouska dostat nešlo. Za pár dní jsme byli zadrženi a přes Berlín a Frankfurt nad Odrou nás odvezli do jiného tábora. Dříve to byla pravděpodobně továrna na výrobu toaletního papíru. S rolemi toho papíru jsme se přikryli a i v důsledku toho jsme měli hodně vši. Kdo byl práce schopen, toho přidělovali na různé úkoly. V lese se kácely stromy a já jsem kvůli své špatné noze musel štípat dříví. Zato jsme od Rusů dostávali jídlo zvláště: třikrát denně dva litry polévky, chleba a pět gramů tabáku. Tabák jsem vyměňoval za ruský knäckebröt. Pro mnohé vojáky bylo kouření důležitější než jídlo, bohužel.

V polovině října 1945 byl vypraven vlak s transportem Rakušanů, který měl být dopraven s ruskou stráží přes československé území do Vídně. Vydával jsem se za Rakušana, s adresou mojí tety ve Vídni.

První potíže s transportem začaly na hranicích s Československem. Češi nás nechtěli nechat projet. V Praze další potíž: Češi nás chtěli jako pracovní síly, čemuž však zabránili Rusové. Rus dostal příkaz, aby nás dopravil bezpečně do Vídně, a ten také provedl. V Praze proto Rusové zahnali Čechy střelbou z pušek.

Pak jsme se dostali do Gmündu. Ten byl rozdělen do tří okresů: Gmünd 1, 2 a 3. Třetí okres byl přiřčeněn zase k Česku a jmenoval se Velenice. Kvůli vycestování do Rakouska jsme tam stáli delší dobu. Ve Velenicích jsem měl také první příležitost, abych zjistil něco o své rodině a svých příbuzných. Od zaměstnanců železnic jsem se dozvěděl, že jsou všichni moji strýci zavření ve vězení a abych raději odjel

do Vídně. Původně jsem se tu chtěl vypařit a jít do své rodné a domovské obce, vzdálené odtud asi třicet kilometrů. I vojáci mě upozorňovali, abych jel s nimi radši do Rakouska, protože jsme museli odevzdat potvrzení o propuštění, které jsme měli dostat opět až při našem příjezdu do Vídně. A tak jsem to tak udělal. Díkybohu!

Když jsme druhého dne přijeli do Vídně na nádraží Nordwestbahnhof, nechal jsem po jednom člověku vyrozumět svou tetu, aby pro mě hned přišla. Musel jsem ještě počkat na to potvrzení o propuštění. Po příchodu do tetina bytu jsem se hned vysvěkl a vykoupal jsem se v sedací vaně, poněvadž jsem byl plný vši. Prádlo a uniformu jsme spálili. Naštěstí jsem měl za vyměněný tabák k jídlu ještě trochu toho ruského knäckebrötu.

Dne 15. října 1945 jsem si od okresního komisařství ve Vídni obstaral propustku a 18. října průvodní ochranný list od Červeného kříže ve Vídni za účelem další cesty do Benešova (Deutsch-Beneschau) v Československu. Třikrát jsem přenocoval ve škrobárně v Gmündu, abych nejdřív zjistil informace o překročení hranic. Z různých stran se mi totiž doneslo, že mohu na hranicích očekávat problémy. A tak tomu taky bylo. Když jsem v dobré víře se svým ochranným listem dorazil na hraniční přechod Gmünd – Velenice, předložil jsem ke kontrole své dokumenty. Průvodní list byl vystaven ve třech jazycích: německy, anglicky a rusky. Když obsah listu četl Rus, bylo to první, co se mi stalo, že jsem měl přiložený jeho samopal na prsou. V listě stálo, že „bývalému válečnému zajatci Wilhelmovi Sonnbergerovi byla povolena cesta do místa bydliště za účelem návštěvy příbuzných.“

Nato jsem byl odveden a uvězněn. Netrvalo to dlouho, když přišlo na tříhodinový výslech, který vedl ruský důstojník a kterému jsem musel vyličit vše o své osobě. Následně jsem byl opět propuštěn. Když jsem přišel na nádraží ve Velenicích, nedostal jsem jako Rakušan povolení cestovat vlakem. Počkal jsem, až se trochu setmělo. Schoval jsem se za stupátko a jel sem tak až do Nových Hradů (Grazen). Obec Štipton (Wienau) není od novohradského nádraží daleko a já jsem věděl, že tam můj strýc a moje teta měli kovárnu. Bohužel však už byli pryč, protože utekli s krávami a vozy do Rakouska. Ve Štiptoni (Wienau) jsem našel ubytování u jedné rodiny a dostal jsem i dobrou vaječninu s chlebem, na což nikdy nezapomenu.

Příštího dne jsem pokračoval přes Nové Hradky (Grazen) do Horní Stropnice (Strobnitz), kde mě opět kontrolovali Rusové. Řekl jsem: „Ich Austria“ a ukázal jsem svůj červenobíločervený odznak na kabátě. „Davaj!“ zněla odpověď. A tak jsem se dostal do Hartunkova (Hardetschlag) a přes Věrtel (Viertel) jsem šel zadní stranou kolem hřbitova do našeho domu, který jsem však okamžitě opustil a odešel s mojí tetou k sousedovi panu Lepschovi. V našem domě byli totiž ubytovaní Rusové. Po radostném přijetí jsem se dozvěděl, že jsou všichni zdraví, až na ty příbuzné, kteří byli ve vězení. Při této příležitosti jsem se také dozvěděl, jak se vedlo spolužákům a mladým lidem a jak zažili bití. Proto mi všichni doporučovali, abych se stáhnul do Rakouska. Od odvodu v únoru jsem nebyl doma a nevěděl jsem, jaká je tam situace. Po čtyřech hodinách jsem Benešov (Deutsch-Beneschau) opustil a načerno jsem přešel do Černého Údolí (Schwarzthal) přes Jelení hřbet (Hirschrückten) do obce Hirschenwies. Ještě dnes si vzpomínám, jak jsem se bál, odkázán jen sám na sebe. V Hirschenwiesu jsem našel možnost přenocovat a tam jsem se také dozvěděl, kam se dostali moji příbuzní. Bylo to v Langfeldu u Weitry. Vydal jsem se tam také. Můj strýc Czerwenka měl možnost vzít si na útěku své kovářské náčiní včetně kovadliny a zřídil si tam kovárnu. U svého strýce jsem přechodně pracoval a od starosty jsem získal i povolení k pobytu.

Dne 2. prosince 1945 jsem chtěl být bezpodmínečně na narozeninách své sestry Emmi v Benešově (Deutsch-Beneschau). Jak jsem si předsevzal, tak jsem to i udělal. Vysokým sněhem jsem se brodil zase zpět do Benešova (Deutsch-Beneschau). Na jedné lesní pasece jsem uviděl první dům a nějakou osobu s bílou páskou na rukávu. Byl jsem zase v Černém Údolí (Schwarzthal). Tu pásku s písmenem „N“ (Němec) teď museli nosit všichni Němci. Byl jsem rád, že jsem odhadl správně směr a přišel opět do první osady Černé Údolí (Schwarzthal). Když jsem přišel domů, mohl jsem tentokrát vstoupit do našeho domu, protože o mě Rusové už věděli.

Mým příbuzným se nevedlo zle, poněvadž Rusové přinášeli odkudsi opakovaně nakradené potraviny. Mohl jsem zůstat, myslím, tři nebo čtyři dny. V té době byl na návštěvě v Benešově (Beneschau) bratr mého strýce z Prahy. Willi Thurn se musel někde dozvědět, že jsem doma. Byl to muž, který naše lidi bil a udával. Přišel a chtěl provést domovní prohlídku. Pan Houska, bratr mého strýce, se ho česky zeptal, zda má rozkaz k domovní prohlídce. Neměl, ale chtěl ho obstarat. Nato bylo těch pár mých věcí rychle sbaleno. Obul jsem si kozačky od uniformy svého otce a dům jsem opět opustil, jak rychle to jen šlo.

Kozačky byly příliš velké, ale ve vysokém sněhu se ukázaly být výhodou. Sotva jsem byl pryč, objevil se opět Willi Thurn s rozkazem k domovní prohlídce, jak jsem se později dozvěděl.

Vracel jsem se tedy opět do Langfeldu, stejnou cestou s přenocováním v Hirschenwiesu. Když jsem do Langfeldu dorazil, vypadaly moje nohy skoro stejně jako tehdy v Teplicích-Šanově (Teplitz-Schönau) – byly samý puchýř. Vánoce jsem strávil ještě v Langfeldu u své tety a svého strýce.

Dne 15. ledna 1946 jsem Langfeld opustil a s panem a paní Pichler jsem odjel v husté sněhové metelici do Lince. V Urfahru u pekaře Aignera bylo záchytné místo pro uprchlíky. Protože se přes Dunaj po mostě bez papíru nesmělo kvůli ruské a americké hraniční kontrole, dostal jsem se do Lince s falešným pasem. Ve VÖEST (bývalé závody Hermanna Göringa) jsem na nějaký čas našel práci. Od jednoho dělníka jsem se dozvěděl, že byl v Eferdingu zřízen vzdělávací ústav pro učitele a gymnázium pro Němce, kteří přišli z ciziny. Přihlásil jsem se tam a na podzim 1946 začal opět chodit do školy. O prázdninách a víkendech jsem pracoval za mzdu na lodních hotelích Saturn a Uranus, kde jsem si spropitným a také šmelinou s máslem, vejci a různými věcmi vydělal další peníze na má následující studia.

V roce 1948 jsem z učitelského vzdělávacího ústavu přestoupil na gymnázium, kde jsem maturoval. Maturitní zkouška byla všude v cizině uznávaná, jen v Rakousku ne. Přesné označení školy znělo: Střední škola v Eferdingu pro etnické Němce bez domovské příslušnosti (Mittelschule für heimatlos Volksdeutsche in Eferding). Tato škola byla vedena pod dozorem Headquarters Land Upper Austria Area Command.

V lednu 1955 jsem pak absolvoval ještě jednu zkoušku k zrovnoprávnění (nostrifikaci) své maturity na reálném gymnáziu v Linci. Během této doby od roku 1948 do roku 1955 jsem pracoval jako zámečnick a řidič nákladních aut u Američanů.

V roce 1953 jsem získal rakouské státní občanství a od února 1955 až do odchodu do důchodu v roce 1989 jsem byl zaměstnán u firmy Coca-Cola v Linci.

Mnoho z mých spolutrpiteľů v zajateckém táboře Teplice-Šanov (Teplitz-Schönau) se dostalo navíc ještě do Ruska a hodně se jich pravděpodobně už nikdy nevrátilo. Kdybych tenkrát neměl ten problém s nohou, kdo ví, jak by to se mnou dopadlo.

To byly mé zážitky z doby kolem roku 1945.

Verze z 10. září 2005